

การวิเคราะห์เพลงปี่โนราของนายควน ทวนยก

Analysis of Pii-Nora Music of Mr. Khuan Thuanyok

จรินทร์ เทพสงเคราะห์¹

Jarin Tepsongkho

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์เพลงปี่โนราของ นายควน ทวนยก มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาชีวประวัติและทำนองเพลงปี่โนรา เฉพาะเพลงโหมโรง โดยการเก็บข้อมูลจากเอกสารและด้านภาคสนาม ด้วยการสัมภาษณ์ บันทึกลงเทป มีผลการศึกษาพบว่า นายควน ทวนยก เกิดเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2482 ณ บ้านหนองหอยออก ตำบลวัดควนขนุน อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา สมรสกับนางเจียม ทวนยก มีบุตรด้วยกัน 3 คน มีเชื้อสายศิลปินจากบรรพบุรุษ เนื่องจากตระกูลของนายควน ทวนยก เป็นนักดนตรีทั้งดนตรีไทยและดนตรีพื้นบ้าน ด้วยเหตุนี้ นายควน ทวนยก จึงได้เรียนรู้ดนตรีจนมีความเชี่ยวชาญทั้งจากบรรพบุรุษ ครูพักลักจำ และจากตัวนายควน ทวนยกเอง แต่ผู้ที่จัดเป็นบุคคลสำคัญในการฝึกปี่โนราให้เข้ากับทำรำโนราแก่นายควน ทวนยกคือ ขุนอุปถัมภ์นรากร การมีชื่อเสียงมากที่สุด เมื่อเป่าปี่โนราให้กับคณะโนรา

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

วิทยาลัยครูสงขลา (เดิม) หรือปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ประกอบกับผู้รำโนราขณะนั้นคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช นาคะวิโรจน์ และอาจารย์ธรรมนิศ นิคมรัตน์ ผู้ซึ่งมีฝีมือการร่ายรำที่สวยงาม ยังมีผลงานทั้งด้านวิชาการและการแสดงมากมาย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จนในปี พ.ศ. 2553 ได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีพื้นบ้าน) และจากการวิเคราะห์เพลงปี่โนราของนายควน ทวนยก เฉพาะเพลงโหมโรงมีการบรรเลงเรียงตามลำดับดังนี้ คือ 1) เพลงขึ้นปี่ เป็นเพลงแรกที่เป่าเพื่อทดสอบคุณภาพเสียงปี่หรือเกรินนำ และเป็นเพลงที่มีสำเนียงเฉพาะของภาคใต้ 2) เพลงพัดขามีทั้งหมด 4 ท่อน บรรเลงติดต่อกัน เพลงพัดขาถือเป็นเพลงครู 3) เพลงจิวี่ 4) เพลงชักใบ 5) เพลงธรณีกรรแสง (เชนรื่องไห้) โดยทั้ง 4 เพลง ถือเป็นเพลงที่มีลักษณะเป็นสำเนียงเพลงของภาคกลาง เพลงทั้ง 5 นี้ มีช่วงทำนองเสียงที่แตกต่างกันไป และมีการดำเนินทำนอง การลดทอนเสียง การเพิ่มเติมเสียง แต่ละเพลงมีการดันสด เพลงบางเพลงขึ้นด้วยประโยคเพลงหรือเนื้อเพลง แต่บางเพลงขึ้นด้วยเพลงขึ้นปี่แล้วตามด้วยเนื้อเพลง

คำสำคัญ: เพลงปี่โนรา

Abstract

The objectives of this research are to study the biography of Mr. Khuan Thuanyok and the melody of his Pii-Nora Music with concentration on the prelude music. The data were collected from documentary sources and field study through interviews and tape recordings. The findings of the study reveal three aspects of Pii-Nora Music played by Mr. Khuan Thuanyok. As for his biography, Mr. Khuan Thuanyok was born on 18 October 1939 at Ban Nonghoy Ok, Tambon Wat Khuankhanon, Amphoe Singha Nakhon, Changwat Songkhla. He is married to Mrs. Jiam thuanyok. They have 3 children. He is a descendant of artist ancestors.

Mr. Khuan Thuanyok's family lineage and that of his wife were Thai classical and folk musicians. He inherited the music skills from his ancestors, Khru Phak Lak Cham (To learn something through the back door) and from his own self-taught technique. The person who was instrumental in providing training in pipe music for Nora dancing styles was Khoon Uppathamnarakorn. He was well-known for his music when he played it for the Nora troupe of Songkhla Teachers College, presently Rajabhat Songkhla University. The dancers for the Nora troupe were Ajarn Sarote Nakhvirote and Ajarn Thammanit Nikhonrat, who danced gracefully. He has contributed his works for his performance and academic records. He has performed both in Thailand and abroad. In 2010, he was awarded the cultural artists(Thai music) of Songkhla. An analysis of his pipe music reveals that his prelude music consists of the following: 1) Khuen Pi music is performed to test the sound quality of the pipe or as a prelude and the music is particularly related to the Southern Thailand's tune. 2) 4 sections of Padcha music are played continuously. Pacha is considered the essence of the music. 3) Jiwyi music. 4) Chakbai music. 5) Thoraneekansaeng (Chanee Ronghai) music. The last 4 pieces of music are considered to be the musical tunes of the Central Thailand. All 5 pieces of music have different tempos and musical sounds are increased or decreased. Each piece of music has an extemporaneous rhyme. Some music starts with a musical phrase or lyric. Some music begins with pipe playing and is followed by lyrics.

Keywords: Pii-Nora Music

บทนำ

โนรา เป็นการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ ซึ่งเป็นที่นิยมกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โนราแต่ละคณะจะมีนักแสดงอย่างน้อย 10 คน แบ่งได้ 2 ประเภท คือ ผู้รำโนรา และนักดนตรี นักแสดงหรือผู้รำโนรานั้น ได้แก่ นายโรง หรือหัวหน้าคณะ 1 คน นางรำ 3 - 4 คน และพรานหรือตัวตลก 1 คน นักดนตรี ได้แก่ นายทับ นายกลอง นายปี่ นายฉิ่งและโหม่ง ซึ่งจำนวนอาจจะมากกว่าหรือน้อยกว่านี้ขึ้นอยู่กับความมีชื่อเสียงของโนราแต่ละคณะ ผู้แสดงโนราโดยทั่วไปจะเป็นชาวบ้านที่ได้รับการสืบทอดเชื้อสายโนราตามสายตระกูลต่าง ๆ มีการฝึกหัด สืบทอดกันภายในครอบครัวหรือหมู่บ้านที่อยู่ใกล้ชิดกัน เมื่อสามารถรวมตัวกันแสดงโนร่าอย่างเชี่ยวชาญและมีความชำนาญก็จะตระเวนแสดงที่ต่าง ๆ โนราจึงเป็นศิลปะการแสดงที่ได้รับการปลูกฝังและถ่ายทอดให้รู้จักกัน โดยทั่วไปของชุมชนภาคใต้ โดยเฉพาะจังหวัดพัทลุง สงขลา นครศรีธรรมราช และตรัง จะเป็นจังหวัดที่มีคณะโนราที่มีชื่อเสียงซึ่งได้รับการสืบทอดจากอดีต จัดตั้งเป็นคณะเปิดทำการแสดงในปัจจุบัน เช่น โนราเพ็ญศรี ยอดระบำ จังหวัดนครศรีธรรมราช โนราถวิลสายพิณ จำปาทอง จังหวัดพัทลุง โนราจุกรักรวี จังหวัดตรัง โนราสาโรช นาคะวิโรจน์ จังหวัดสงขลา คณะโนร่าดังกล่าวเป็นโนราที่รักษาการแสดงตามรูปแบบโบราณทั้งกระบวนการรำและการบรรเลงดนตรี โดยสามารถที่จะศึกษาเปรียบเทียบแบบแผน ขบถนิยมการแสดงโนราโบราณได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะ โนราสาโรช นาคะวิโรจน์ หรือนายโรงของคณะโนรา วิทยาลัยครูสงขลา เป็นโนราที่มีชื่อเสียงมากในรอบ 30 ปีที่ผ่านมาเนื่องจากเป็นโนราที่ได้รับการถ่ายทอดทำรำจากท่านขุนอุปถัมภ์นรากร หรือโนราพุ่มทewa จังหวัดพัทลุง เป็นบรมครูโนรา ที่ยอมรับกันโดยทั่วไป และได้มาจัดการเรียนการสอนโนราให้เป็นแบบอย่างในสถาบันการศึกษา คือ วิทยาลัยครูสงขลา เมื่อปี พ.ศ. 2507 ทำให้โนราเผยแพร่สู่สถาบันการศึกษา และชุมชนต่าง ๆ พร้อมทั้งได้เผยแพร่ไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ทำให้โนราเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากยิ่งขึ้นสิ่งสำคัญที่ทำให้โนราสาโรชมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายนั้นเพราะนอกจากกระบวนการรำของโนราที่มีความครบถ้วนจากการที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรมครูโนราแล้ว ความพร้อมของนักดนตรี

ที่มาร่วมเป็นลูกคู่บรรเลงประสมวงก็เป็นสิ่งสำคัญ ที่ทำให้การรำโนรำนี้น่าชมมากยิ่งขึ้น นักดนตรีที่บรรเลงประสมวงของวงโนราสาโรช มีจำนวน 5 คน นักดนตรีทั้ง 5 คน ล้วนแล้วแต่เป็นนักดนตรีที่มีความสามารถในการบรรเลงและร้องรับบทโนราได้จังหวะที่พอเหมาะและมีความไพเราะ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เป็นการช่วยเสริมให้การรำโนราดูสวยงามยิ่งขึ้น การบรรเลงที่ไพเราะของนักดนตรีโนราสาโรช ทำให้ประชาชนในจังหวัดสงขลา พัทลุง และจังหวัดใกล้เคียงรู้จักนักดนตรีเหล่านี้เป็นอย่างดี ซึ่งนับว่าเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านดนตรีที่สำคัญ แต่ปัจจุบันนักดนตรีอาวุโสดังกล่าวเสียชีวิตหรือชราภาพไปหลายท่านที่ทำให้น่าเป็นห่วงว่าความรู้ ความสามารถของท่านก็จะหายไปด้วย อีกทั้งเห็นว่าการศึกษามีความรู้ด้านดนตรีประกอบการแสดงโนรานั้นเท่าที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าก็ยังไม่ปรากฏว่าใครได้ศึกษาอย่างลึกซึ้งจากนักดนตรีเหล่านี้ โดยเฉพาะนายควน ทวนยก หรือนายปี่ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเป่าปี่ประกอบการแสดงโนราได้อย่างไพเราะ สามารถบรรเลงและสร้างสรรค์ผลงานเพลงได้มากมาย จนได้รับการยกย่องจากทางราชการ ตลอดถึงจากบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะในวงการหนังตะลุงและโนราว่าเป็น “นายปี่หนังตะลุงนายปี่โนราความสามารถดังกล่าวจะปรากฏเด่นชัดโดยเฉพาะในการบรรเลงโหมโรงหรือลงโรงที่เป็นการบรรเลงครั้งแรก ซึ่งการโหมโรงหรือลงโรงนี้เป็น การบรรเลงครั้งแรกก่อนที่มีการบรรเลงเพลงอื่น ๆ จึงนับว่าสำคัญมาก เพราะช่วงเวลาดังกล่าวจะมีความสำคัญต่อคณะโนราเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นเสมือนการเตรียมความพร้อม ทดสอบความสามารถในการบรรเลงของนักดนตรี และเป็นการประกาศหรือสัญญาณเรียกให้ประชาชนมาดูโนรา เพราะโนราได้เริ่มทำการแสดงแล้ว ถ้าหากการโหมโรงเล่นประสมวงไม่มีความไพเราะ การดึงดูดความสนใจคนจะมีน้อย

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของกระบวนการใช้เพลงบรรเลงประกอบการโหมโรง ซึ่งถือเป็นเทคนิคการแสดงอย่างหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้โนราแต่ละคณะมีชื่อเสียง ซึ่งงานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์เพลงปี่โนราของนายควน ทวนยก โดยนายควน ทวนยก ถือป็นนายปี่คนสำคัญของโนรา จึงเป็นภูมิปัญญาดนตรีพื้นบ้านที่มีค่ายิ่ง อันจะนำมาซึ่งความรู้ เทคนิคต่าง ๆ มาเผยแพร่และสืบทอดให้ผู้ที่สนใจได้ศึกษาค้นคว้าและนำไปเป็นแบบอย่างต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติและผลงานของนายควน ทวนยก
2. เพื่อศึกษาเพลงปี่โนราของนายควน ทวนยก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เพลงปี่โนราของนายควน ทวนยก ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักดนตรีและผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น เพื่อให้ได้มาซึ่งบทเพลงปี่โนราของนายควน ทวนยก ดังนี้

1.1.1 สืบหาเอกสารที่มีผู้ทรงคุณวุฒิได้เขียนเป็นบทความ เอกสารต่าง ๆ

1.1.2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อค้นหาและประสานงานกับ นักดนตรีในการนัดวงเพื่อบรรเลง

1.1.3 เดินทางไปบันทึกบทเพลงปี่โนราของนายควน ทวนยก เฉพาะเพลงโหมโรง

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาชีวประวัติของนายควน ทวนยก

1.2.1 ค้นหาจากเอกสารที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้เขียนเป็นบทความ จากเอกสารต่าง ๆ

1.2.2 เดินทางไปสัมภาษณ์และจดข้อมูลในพื้นที่

1.2.3 บันทึกภาพเกี่ยวกับชีวประวัติของนายควน ทวนยก

2. การจำแนกข้อมูล

2.1 ข้อมูลจากเอกสารตำราต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์ นำมาจัดหมวดหมู่เพื่อวิเคราะห์ด้านชีวประวัติของนายควน ทวนยก

2.2 ข้อมูลจากภาพถ่าย นำมารวบรวมภาพถ่ายนักดนตรีและวิถีชีวิตความเป็นอยู่

- 2.3 ข้อมูลจากบทเพลงปี่โนรา
 - 2.3.1 จำแนกบทเพลงประกอบด้วยชื่อเพลง
 - 2.3.2 ถอดเพลงออกเป็นโน้ตไทย, สากล เพื่อใช้ในการวิเคราะห์
- 3. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.1 ข้อมูลด้านเอกสารภาคสนามในด้านชีวประวัติ มีดังนี้
 - 3.1.1 ชาตภูมิครอบครัว
 - 3.1.2 การศึกษา
 - 3.1.3 อาชีพและการทำงาน
 - 3.1.4 เกียรติคุณที่ได้รับจากการแสดงโนรา
 - 3.2 รายละเอียดบทเพลงปี่โนรา ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.2.1 ช่วงเสียง (พิสัย) ของบทเพลง
 - 3.2.2 โครงสร้างและวรรคตอนของบทเพลง
 - 3.2.3 ลูगतกของบทเพลง
 - 3.2.4 บันไดเสียงและกลุ่มเสียงของบทเพลง
 - 3.2.5 การดำเนินทำนองที่ปรากฏในบทเพลง

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1. ข้อมูลด้านเอกสารและข้อมูลการสัมภาษณ์
 - 1.1 ชาตภูมิและครอบครัว
 - 1.2 การศึกษา
 - 1.3 อาชีพและการทำงาน
 - 1.4 เกียรติคุณที่ได้รับจากการแสดงโนรา
- 2. วิเคราะห์เพลงปี่โนราของนายควน ทวนยก ดังต่อไปนี้
 - 2.1 เพลงขึ้นปี
 - 2.2 เพลงพัดชา

- 2.3 เพลงจิวี่
 - 2.4 เพลงชักใบ
 - 2.5 เพลงชนะรื้อให้ (เพลงธณิกรแสง)
- รายละเอียดบทเพลงปี่โนรา ตามหัวข้อต่อไปนี้
- 1) ช่วงเสียง (พิสัย) ของบทเพลง
 - 2) โครงสร้างและวรรคตอนของบทเพลง
 - 3) ลูกตกของบทเพลง
 - 4) บันไดเสียงและกลุ่มเสียงของบทเพลง
 - 5) การดำเนินทำนองที่ปรากฏในบทเพลง

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาการวิเคราะห์เพลงปี่โนราของนายควน ทวนยก ได้ทำการศึกษา 2 ประเด็น สรุปประเด็น ดังนี้ 1. ชีวิตประวัติของนายควน ทวนยก 2. วิเคราะห์เพลงปี่เฉพาะเพลงใหม่โรง ดังนี้ เพลงขึ้นปี เพลงพัดชา เพลงจิวี่ เพลงชักใบ เพลงชนะรื้อให้ ซึ่งได้สรุปตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. ชีวิตประวัติของนายควน ทวนยก

นายควน ทวนยก ถือกำเนิด ณ บ้านหนองหอยออก ตำบลวัดควนขนุน อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2482 บิดาชื่อนายคล้อย ทวนยก มารดาชื่อ นางตั้ง ทวนยก มีภรรยาชื่อนางเจียม มีบุตร 3 คน คือ

- 1.1 นายเจตน์ ทวนยก สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี
- 1.2 นายอภิชัย ทวนยก สำเร็จการศึกษาปริญญาเอก
- 1.3 นายสาโรจน์ ทวนยก สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6

โดยเฉพาะนายสาโรจน์ เป็นความหวังในการสืบทอดวิชาดนตรีจากบิดา นายควน ทวนยก ถือว่าเป็นผู้สืบเชื้อสายทางศิลปินพื้นบ้านอย่างแท้จริง เพราะบรรพบุรุษทั้งสายบิดาและมารดาเป็นศิลปินทั้งดนตรีไทยและดนตรีพื้นบ้าน

นายควน ทวนยก สืบเชื้อสายศิลปินดนตรีทั้งทางบิดาและมารดา ซึ่งบรรพบุรุษทั้ง 2 ฝ่ายก็สามารถเล่นและสอนดนตรีไทย โดยเฉพาะปี่พาทย์ไทย มาก่อน โดยเริ่มฝึกหัดเป่าปี่ (ปี่ใน) ครั้งแรกกับปู่ (นายตุต ทวนยก) และได้ครอบครูปี่ (ปี่หนังตะลุง) กับนายเคียง อ่อนแสง ซึ่งเป็นสายสกุลทางมารดา ซึ่งเป็นศิลปินหนังตะลุง และเป็นคนเป่าปี่หนังตะลุงให้ “หนังเกลี้ยง” และปี่โนรากับนายจอน เพ็ญจำรัส นอกจากนี้ได้ฝึกหัดและเป่าปี่มาตลอดโดยวิธีครูพักลักจำแต่บุคคลที่มีส่วนสำคัญ ในการชี้แนะทางปี่ในการรำนโนราให้กับนายควน ทวนยก มากที่สุด คือ ขุนอุปถัมภ์ นรารักษ์ (โนราพุ่มเทว) และได้ให้หลักการชี้แนะที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. เพลงประกอบพิธีกรรม
2. หลักการใช้อารมณ์ในการเป่าปี่

ส่วนด้านอื่น ๆ ก็เป็นการฝึกจากตัวตนของนายควน ทวนยก ทั้งสิ้น แต่ด้วยความมีประสบการณ์การเล่นดนตรีไทยมาก่อน โดยเฉพาะปี่ภาคกลางทำให้นายควน ทวนยก สามารถเป่าปี่โนราได้ไพเราะ นุ่มนวลกว่านายปี่โนราทั่วไป

ความไพเราะของการเป่าปี่ของนายควน ทวนยก เป็นที่ทรงโปรดของ พระองค์เจ้าเฉลิมพล เทิฆัมพร และทุกครั้งเมื่อท่านทรงดูการแสดงโนรา คนเป่าปี่ จะต้องเป็นนายควน ทวนยก เท่านั้น

นายควน ทวนยก สามารถเป่าปี่ได้ทั้งปี่โนราและหนังตะลุง และเป็น นายปี่ที่มีชื่อเสียงมากที่สุด เมื่อมาเป็นคนปี่ในวงโนรา วิทยาลัยครูสงขลา ประกอบ กับผู้รำนโนราในขณะนั้นคือผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช นาคะวิโรจน์ และอาจารย์ ธรรมนิศย์ นิคมรัตน์ ถือว่าเป็นผู้รำนโนราที่มีทำร่ำสวยงาม เป็นที่กล่าวขานจึงทำให้ ชื่อเสียงของโนรา วิทยาลัยครูสงขลา เป็นที่รู้จักและกล่าวขานกันทั้งในประเทศ และต่างประเทศ จนได้รับเชิญไปแสดงกับประเทศต่าง ๆ มากมาย และจากผลงาน อันมากมาย อีกทั้ง นายควน ทวนยก เป็นผู้มีความดีและจริยธรรมอันดีงาม จนใน พ.ศ. 2542 จึงได้รับเกียรติเป็นผู้ดีเด่นทางวัฒนธรรมของจังหวัดสงขลา และในปี พ.ศ. 2553 ได้รับการคัดเลือกให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรี พื้นบ้าน) จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.)

2. วิเคราะห์เพลงปี่โนราโดยวิเคราะห์ทำนองเพลงต่าง ๆ ที่ปรากฏใน เพลงโหมโรงโนรา ดังนี้ คือ เพลงขึ้นปี่ เพลงพัชชา เพลงจิวี่ เพลงชักใบ เพลงธณี กรรมแสง (เพลงชะนีร้องไห้) ซึ่งเป็นข้อมูลภาคสนามจากการบรรเลงของนายควน ทวนยก สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

จากการวิเคราะห์เพลงปี่โนราของนายควน ทวนยก โดยวิเคราะห์ ทำนองเพลง สามารถสรุปผลได้ดังนี้

บทเพลงทั้งหมดเป็นบทเพลงโหมโรง ซึ่งประกอบด้วยเพลงต่าง ๆ ที่บรรเลงติดต่อกัน มีดังนี้

- 2.1 เพลงขึ้นปี่
- 2.2 เพลงพัชชา ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.2.1 เพลงพัชชาท่อน 1
 - 2.2.2 เพลงพัชชาท่อน 2
 - 2.2.3 เพลงพัชชาท่อน 3
 - 2.2.4 เพลงพัชชาท่อน 4
- 2.3 เพลงจิวี่
- 2.4 เพลงชักใบ
- 2.5 เพลงชะนีร้องไห้

2.1 เพลงขึ้นปี่ เป็นเพลงที่มีลักษณะสำเนียงเป็นทำนองพื้นบ้านภาคใต้ ที่มีทำนองสั้น และเป็นเพลงบรรเลงก่อนเข้าเพลงจริง โดยผู้เป่าต้องการเกริ่นนำ หรือเป็นการตรวจสอบเสียงปี่ว่ามีสภาพพร้อมดีหรือไม่ การบรรเลงจะบรรเลงโดยการดันสัด ไม่ยืดถือทำนองอย่างเคร่งครัด เพลงขึ้นปี่มีช่วงเสียงระหว่าง ท- ท^๑ แบ่งเป็น 3 ช่วงทำนอง มีลูกตกหลักคือเสียง ซ อยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท ร ม มีการดำเนินทำนอง โดยเพิ่มเติมและลดทอนทำนองเพลง และมีการเปลี่ยนแปลงทำนองเพลง

2.2 เพลงพัชชา เป็นเพลงที่มีลักษณะสำเนียงทำนองทางภาคกลาง และถือเป็นเพลงครู

2.2.1 เพลงพัดชาท่อน 1 อยู่ในช่วงเสียง ร - ทำนองเพลงมี 7 ประโยค และสอดคล้องอีก 4 ประโยค และ ท อยู่ในบันไดเสียง ซ ล ท ร ม มีการดำเนินทำนองด้วยการเอื้อน

2.2.2 เพลงพัดชาท่อน 2 อยู่ในช่วงเสียง ร - ล ทำนองเพลงมี 4 ตอน 3 ตอนแรกมี 4 ประโยคเพลง ตอนที่ 4 มี 2 ประโยคเพลง ลูกตกหลักคือเสียง ซ อยู่ในกลุ่มเสียง ฟ ซ ล ด ร ด ร ม ซ ล และ ซ ล ท ร ม มีการดำเนินทำนองด้วยการบรรเลงระดับเสียงที่สูงขึ้น 1 ช่วงคู่แปด

2.2.3 เพลงพัดชาท่อน 3 อยู่ในช่วงเสียง ด - ล ทำนองเพลงมี 12 ประโยค ลูกตกหลักคือเสียง ล กลุ่มเสียงหลักคือ ด ม ซ ล มีการดำเนินทำนองโดยการเพิ่มหรือลดระดับให้สูงขึ้นหรือต่ำลง 1 ช่วงคู่แปด

2.2.4 เพลงพัดชาท่อน 4 อยู่ในช่วงเสียง ด - ล มีโครงสร้างของเพลงเป็นเนื้อเพลง 7 ประโยค บรรเลงซ้ำรวม 5 ครั้ง และสอดสร้อย ลูกตกหลักคือเสียง ด และ ล อยู่ในกลุ่มเสียง ด ร ม (ฟ) ซ ล มีการดำเนินทำนองด้วยการเพิ่มเติมทำนองเพลง การลดทอนทำนองเพลง การเปลี่ยนแปลงตัวโน้ตในแนวทำนองการเพิ่มหรือลดระดับเสียงทำนอง 1 ช่วงคู่แปด และการดันสด

2.3 เพลงจิวี่ เป็นเพลงทั่วไปที่มี ลักษณะสำเนียงทำนองทางภาคกลาง อยู่ในช่วงเสียง ร - ด โครงสร้างของเพลงประกอบด้วยเพลงขึ้นปี่และเนื้อเพลง 4 ประโยค ลูกตกหลักเสียง ด อยู่ในกลุ่มเสียง ฟ ซ ล ด ร มีการดำเนินทำนองด้วยการลดทอนพยางค์ของทำนอง การเพิ่มหรือลดระดับเสียง 1 ช่วงคู่แปด และการดันสด

2.4 เพลงชักใบ เป็นเพลงทั่วไป ลักษณะสำเนียงทางภาคใต้ อยู่ในช่วงเสียง ด - ด โครงสร้างของเพลงประกอบด้วยเพลงขึ้นปี่และเนื้อเพลง 4 ประโยคและสอดสร้อย ลูกตกหลักคือเสียง ซ อยู่ในกลุ่มเสียง ด ร ม ซ ล มีการดำเนินทำนองด้วยการเพิ่มพยางค์ของทำนอง การเพิ่มหรือลดระดับเสียง 1 ช่วงคู่แปด และการดันสด

2.5 เพลงชนะรื้อให้ เป็นเพลงทั่วไป ลักษณะสำเนียงทางภาคกลางอยู่ในช่วงเสียง ด-ด โครงสร้างของเพลงมี 7 ประโยค ลูกตกหลักเสียง ล อยู่ในกลุ่มเสียง ฟ ซ ล ด ร (ม) มีการดำเนินทำนองด้วยการเพิ่มหรือลดระดับเสียง 1 ช่วงคู่แปด

อภิปรายผลการศึกษา

ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อการอภิปรายผลออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ ชีวิตประวัติ นายควน ทวนยก และการวิเคราะห์เพลงปี่โนราของนายควน ทวนยก ตามรายละเอียดดังนี้

1. ชีวิตประวัตินายควน ทวนยก

นายควน ทวนยก ถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการเป่าปี่โนราที่มีความไพเราะมากที่สุดคนหนึ่งของคนปี่โนราในภาคใต้ ความสามารถในการเป่าปี่โนราจากชีวิตประวัติจะเห็นได้ว่าท่านสืบเชื้อสายศิลปินจากบรรพบุรุษประกอบกับมีความชอบและมุ่งมั่นในการเป่าและจากการที่มีลีลาที่เป่าได้ไพเราะ ซึ่งอาจจะมาจากการเป่าที่บ้านและประกอบกับที่ท่านได้เล่นดนตรีไทยด้านปี่พาทย์มาก่อน อีกทั้งท่านชอบอุปถัมภ์นักรกร ซึ่งเป็นบรมครูโนราที่มีชื่อเสียงคอยชี้แนะแนวทาง ตลอดจนการฝึกจากตัวตนของท่านเอง ทำให้สามารถเป่าปี่โนราได้ไพเราะ ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้ท่านมีผลงานที่ดีเด่นมากมายทั้งด้านวิชาการและผลงานการแสดงทั้งในและต่างประเทศ และในปี พ.ศ. 2553 ได้รับการคัดเลือกให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีพื้นบ้าน) จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.)

2. วิเคราะห์เพลงปี่โนราของนายควน ทวนยก

วิเคราะห์เฉพาะเพลงโหมโรง ที่ นายควน ทวนยก ใช้เป่าบรรเลงก่อนการแสดงโนราซึ่งมีอยู่ 5 เพลงบรรเลงติดต่อกันตามลำดับดังนี้คือ 1) เพลงขึ้นปี่ ซึ่งเป็นเพลงที่ใช้เป่าเพื่อเป็นการลองเสียงหรือทดสอบว่าเสียงมีคุณภาพพร้อมที่จะเป่าเพลงต่อไปหรือไม่ หรือเป็นการขึ้นหัวเพลงแต่ละเพลง หรือเชื่อมเพลงหนึ่งไปยังอีกเพลงหนึ่งโดยเฉพาะเพลงขึ้นปี่ของแต่ละจังหวัดจะไม่เหมือนกัน และเพลงปี่ที่สำคัญคือ เป็นเพลงที่มีสำเนียงทำนองเป็นเพลงพื้นบ้านภาคใต้ โดยแท้จริง ส่วนเพลงอื่น ๆ มีสำเนียงทำนองภาคกลาง เช่น 2) เพลงพัชชา ถือว่าเป็นเพลงครู ถ้าเปรียบในดนตรีไทยก็คือเพลงสาธุการนั่นเอง และคนที่เล่นได้จะต้องต่อจากครูเท่านั้น และเพลงพัชชามีทั้งหมด 4 ท่อน ในเพลงเดียวกัน 3) เพลงจิวี่ 4) เพลงชัก

ใบ 5) ชะนีร้องไห้ ซึ่งเพลงทั้ง 5 ก็มีช่วงเสียงแตกต่างกันไป การดำเนินทำนองมีการลดทอนและเพิ่มเติมเสียง แต่ละเพลงมีการดันสด โครงสร้างของเพลงบางเพลงก็ขึ้นด้วยประโยคเพลงหรือเนื้อเพลง แต่บางเพลงขึ้นด้วยเพลงขึ้นปีก่อนแล้วตามด้วยเนื้อเพลง เพลงโหมโรงโนรา นายควน ทวนยก ได้บอกกล่าวกับผู้วิจัยไว้ว่า เมื่อก่อนมีถึง 12 เพลง แต่ปัจจุบันลดทอนลงเหลือแค่ 5 เพลงดังที่กล่าวมานี้

จากการที่ได้กล่าวถึงชีวประวัติของ นายควน ทวนยก ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดงทำให้ทราบว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ประจักษ์ ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาบทเพลงของท่าน และได้ทำการวิจัยขึ้นผลการวิจัยนี้ก็ได้รวบรวมเก็บบันทึกอีกทั้งเป็นการอนุรักษ์ไว้สำหรับให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาและใช้ในการสืบสานให้เป็นมรดกของชาติสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาชีวประวัติและวิเคราะห์เพลงกับผู้ที่มีความสามารถด้านนี้ท่านอื่นบ้าง
2. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบบทเพลงโหมโรงโนรากับโนราคณะอื่น ๆ บ้าง
3. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์บทเพลงพร้อมจังหวะไปพร้อม ๆ กัน

เอกสารอ้างอิง

- ดวงแก้ว. 2543. วารสารวิชาการ สถาบันราชภัฏสงขลา. ปีที่ 5 ฉบับที่ 2. กรกฎาคม - ธันวาคม.
- ธรรมนิศย์ นิคมรัตน์. 2539. โนราตัวอ่อน. วิทยานิพนธ์ การศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขานาฏศิลป์ไทย ภาควิชานาฏศิลป์ไทย บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปีป คงลายทอง. 2538. **เพลงปี่ฉลุฉลุ : การวิเคราะห์ทางดนตรีวิทยา และภาพสะท้อนแห่งความงาม**. วิทยานิพนธ์ การศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.

พิทยา บุขรรค์รัตน์. 2528. “โนราโรงครู,” **โนรากับการผลิตบัณฑิต**. แขนงวิชาการแสดงพื้นบ้าน วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช. 47 - 48. ปรัญญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มานพ วิสุทธิแพทย์. 2533. **ดนตรีไทยวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์. สนิท บุญฤทธิ์. 2543. “นายควน ทวนยก ศิลปินพื้นบ้าน,” **วารสารดวงแก้ว**. 5(2) กรกฎาคม-ธันวาคม.

สาโรช นาคะวิโรจน์. 2538. “โนรา,” **สู่จิตตรงานมกรรมวัฒนธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 10 สืบสานวัฒนธรรมไทย (3 - 9 สิงหาคม 2538) ณ สถาบันราชภัฏสงขลา 2538**. 114 - 115. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สุธิวศ์ พงศ์ไพบูลย์. 2529. “โนรา,” **สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้**. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด.

อุดม หนูทอง. 2536. **โนรา**. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สัมภาษณ์

ควน ทวนยก (ผู้ให้สัมภาษณ์), จรินทร์ เทพสงเคราะห์ (ผู้สัมภาษณ์) ณ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2545.และ วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2553.